

Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

🏠 > Vikingetid og Middelalder (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Flodernes konger

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/valdemar-den-store>)

Mest læste artikler

Flodernes konger

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 143

Del artikel: **f**

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger>)

[u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger)

[5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger)

t
([https://twitter.com/home?status=.Aktiviteten kan ses på https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger](https://twitter.com/home?status=.Aktiviteten%20kan%20ses%20p%C3%A5%20https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger))

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger>

[1960'ernes Danmark](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger)

[TV-tips, uge 45, 2022](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger)

in
(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger&title=>)

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger>

[5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger)

[13/flodernes-konger](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger)

Lige nu | dag 7 dage 28 dage

Hvem er Sankt Morten?
(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/mortens-aften-30-30/hvem-er-sankt-morten>)

Morten/Martin i andre lande
(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/mortens-aften-30-30/morten/martin-i-andre-lande>)

Jens Jørgen Nielsen: Ukraine i spændingsfeltet.
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/oesteuropa/jens-joergen-nielsen-ukraine-i-spaendingsfeltet>)

Hvorfor spiser vi andesteg?
(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/mortens-aften-30-30/hvorfor-spiser-vi-andesteg>)

Flodernes konger
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger>)

1960'ernes Danmark
(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/udstillinger-3-3/1960ernes-danmark>)

TV-tips, uge 45, 2022
(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-45-2022>)

Cat Jarman

Flodernes konger – Vikingernes rejser fra Skandinavien til Silkevejen

Oversat af Jens Peter Kaj Jensen

Lindhart og Ringhof, 368 sider.

Af Mads Ravn, VejleMuseerne

I en massegrav i Repton i England ligger et stort antal vikingeskeletter. I en grav lå desuden en mand på 180 cm, der var død af et hug i hoften. Sandsynligvis havde han fået hugget sin penis af i samme omgang. I graven fandt man blandt andet en Thors hammer, et sværd, og nogle vildsvinetænder og en vingefra en allike mellem benene, måske som en magisk kompensation i det tabte manddomsorgan? Der var også en karneolperle, noget der ellers er meget sjældent på disse kanter, og som mest kendes i Mellemøsten og Indien. Flere års forsøg fra blandt andet forfatteren på at datere gravene har nu med nye 14c kalibreringer fået de døde i gravene placeret i slutningen af 800-tallet e.Kr., de år den store hedenske hær med ravnfanen, ifølge den angelsaksiske krønike begyndte at overvinde i England.

Den norsk/britiske arkæolog, Cat Jarman, der er forfatter til denne fine oversigt over vikingernes verden i øst har arbejdet en årrække med fundene i Repton. Hun har som bio-arkæolog har haft anledning til at gå endnu dybere med analyser af skeletterne, dybere end teknologien indtil for få år siden kunne. Og hun kommer med mange nye resultater, der giver anledning til en del spændende perspektiver.

Kvindelige vikingekrigere?

Hendes analyser af skeletterne i massegraven er især interessant, fordi hun her får evidens for, at der også i Repton var nordiske og udenlandske kvinder med, nogle formodentlig slaver fra østen. Disse analyser underbygger således igen, at der også var kvinder på krigstogtet i England i den store hedenske hær, hvilket sandsynliggør at kvinder måske også har deltaget i kamphandlinger. Her underbygger hendes dataset et for nogle år siden sensationelt enkeltfund af en krigergrav med et DNA analyseret kvindeskelet fra Birka, der med fuldt våbenudstyr antyder, at kvinder også kunne eje våben. Det er ikke kun i gravene, og nu i Repton, at man finder indikationer på relationen mellem kvinder og krig, da man også blandt flere detektorfund i Danmark har fundet små kvindefigurer i metal med våben. Om det var de kvindelige krigere, som Saxo ldt nedladende henviser til i sin tekst, eller valkyrier, er noget hun diskuterer. Hun henviser også til en interessant, samtidig byzantinsk kilde af John Skylitzes fra 1000-tallet, der beretter om et angreb af Rus-krigere på Byzants, at slagmarken var dækket med krigere, også kvindelige. Så noget er der måske om snakken set fra arkæologiens side på trods af, at vi i mere end 100 år har ignoreret den mulighed, og historikerne har ignoreret Saxos historieværdi. Med eller uden Saxo som kilde tyder arkæologien altså på, at kvinder havde en større betydning ude på togterne end vi måske har troet.

Karneolperlens rejse

Vi følger i denne bog, sammen med vikingernes DNA og isotoper i skeletterne en karneolperle på en lang rejse fra England, via Skandinavien, især Gotland ned ad de russiske floder til Byzants i nutidens Istanbul. Her indridsede Halvar, Arni og Arinbarør deres runer i Hagia Sophia-kirken, i dag moskeen, måske mens de småkedede sig som medlem af Kejser Basils livgarde. Vi følger perlen helt til Gujarat i Indien, hvor den formodentlig er kommet fra, via arabiske mellemhandlere, der har mødt vikingerne i Bagdad.

Sølv med blod på

På vejen får vi indblik i vikingernes talrige og udbytterige rejser og handelsforbindelser mod øst, og hvor meget denne rejse kom til at betyde for vikingetidens ekspansion i Nordeuropa. Ja måske var forbindelserne mod øst ifølge Jarman årsagen til vikingetidens begyndelse, fordi der i slutningen af 700-tallet begyndte at flyde masser af sølv fra øst til vest mellem 800-1000 e.Kr.

I det perspektiv skal man således forstå vikingetidens begyndelse, eller snarere ekspansion som et resultat af en kvantitativt større rejseaktivitet mod øst, hvor mænd og kvinder formodentlig har slået sig ned og handlet skind, hvalrostand, rav og slaver den ene vej og hjembragt masser af sølv, silke, krydderier og andre slaver mod nord. Gotland kan have været mellemstationen. Det forklarer de store mængder på over et ton sølv, der er fundet fra denne tid netop på denne lille ø.

Med andre ord, det sølv, vi finder på markerne herhjemme, ofte med arabiske indskrifter i denne periode er et produkt af en massiv slavehandel, som vikingerne var hensynsløse mellemhandlere for. Måske skal vi ihukomme dette 'blodsølv' og en knap så gloværdig arv, når vikingerne dyrkes så meget, som de gør i denne tid og huske på, at de også var slavehandlere, som resten af deres samtid i øvrigt var.

Men inden vikingetidens sølveventyr rigtig tager fart tager forfatteren os med forbi to nyligt opdagede vikingeskibe i Estland ved Salme. Her er fundet to skibe, hvor mere end 41 mænd i den krigsduelige alder er begravet. Skibene er fra omkring 750, altså før vikingetidens ekspansion rigtig tager fart. DNA analyser antyder, at det det var en 'omvendt Lindisfarne'. Med det menes, at vi her måske har et bevis for, at en gruppe vikinger forsøgte at plyndre i det estiske område, men mændene mødte døden i forsøget, modsat ved Lindisfarne (793 e.Kr.), hvor vikingerne jo plyndrede klosteret. DNA og strontiumisotopanalyser viser også, at krigerne muligvis kom fra Mellem Sverige, således at skibets leder, der blev fundet siddende med sit våben, faktisk kunne være den Ingvar den Lange, der mistede livet i Østland, som Snorri Sturluson beretter om i Ynglingesagaen. I hvert fald viser den, at vikingetidens ekspansion startede tidligere end i Lindisfarne.

Cat Jarman skriver medrivende og giver os en god oversigt over et stort felt, vi først rigtig for nyligt har opdaget betydningen af: vikingerne i øst, noget flere udstillinger blandt andet på Moesgaard og i Vejle også har sat fokus på. Moesgaard satte fokus på kontaktnetværket til vikingerne, de såkaldte Rus, der grundlagde Kyiv. I Vejle er fokus på de baltiske og polske forbindelser, og især Erritsøkongsgårdens og senere Harald Blåtands kontakter mod øst. Erritsøskatten på 1308 gram sølv består af permiske sølvringe, der har oprindelse i Gotland og måske Rusland. Og Harald Blåtand blev jo gift med Tove (født 970), som var datter af den obotritiske konge Mistivoj (død 990). Den sidste udstilling lukker den 19. december 2022.

Hvis man skulle komme med en enkelt anke i denne gode bog er det landkortenes nærhed med at opgive stednavne på de mange eksotiske og meget lidt kendte steder i Rusland og Østen, der nævnes i teksten. Bortset fra det åbner denne bog døren op til et stort, ukendt materiale og den nyeste forskning i øst, i en periode, hvor kontakter mellem forskere, herunder bogens forfatter, har været mulige efter murens fald. Det ironiske er, at bogen kommer netop i en tid, hvor jerntæppet igen er ved at falde ned, og vi kan desværre nok se frem til mange års isolation fra russiske forskere. Det er synd for russerne og for ukrainerne og ikke mindst for os, men især for videnskaben, der jo netop med vikingernes udbredte kontaktnetværk dokumenterer den dynamik, der opstår, når kulturer bevæger sig frit over store afstande, interagerer og udveksler varer og ideer. Også i dag synes 'sølvsmængden', i overført betydning fra øst til stiline af, desværre. I det perspektiv kommer den bog nok til at stå som en god oversigt over vikingernes østlige forbindelser de næste mange år.

[Historie-online.dk, den 9. november 2022]

